

„Somogyi szivárvány”

Bárdosi Németh Jánosról

Magánkönyvtáram általam ismételtelen olvasgatott könyveinek egyike a Magyar Múzsza címet viseli homlokán. A szépirodalmi nagyapámnak tekintett Bárdosi Németh János lírai panteonjának bevezetőjében rögzíti, hogy a kötetben lelhető versekből: „örök barátaim szólnak hozzám a halbatatlanságból, akik ihlettek, tanítottak vagy akikkel »együtt ballaték dalunk«. Portré-versek, ahogy én láttam őket, ahogy paroláztunk vagy egyirányban repültünk, mint a madarak. [...] Nem irodalomtörténetet akarnak jelezni ezek a versek: az én poézisem útját a fölötte járó csillagokkal. [...] Szeretném, ha másokat is megfogna egy-egy pillanatkép és örök barátai lennének a versek álmodóinak, akik országot és eget adtak nekünk, szavaink meleg lebeletét, magát a lelket, amely magyar és a mienk – éppen a szép szó jogán.”

Bárdosi Németh János százötz esztendeje, 1902-ben született Szombathelyen, és több mint harminc éve, 1981-ben hunyt el, Pécsen. Irodalomszervező munkásságát a szombathelyi Faludy Ferenc Társaságban, majd a pécsi Janus Pannonius Társaságban fejtette ki. Az Írott Kő, a Sorsunk és a Jelenkor szerkesztésében működött közre. Verseket, regényeket, tanulmányokat, memoárokat és gyermekverseket írt. Líráját ugyanaz a bölcs, szemlélődő alázat jellemezte, mint ami önmagát. Nyugalmát nem érintették viharok, a józan, a legnagyobb nehézségek közepette is a szereteteli élet példáját felmutató versei napjainkban is tanulságosak.

„A maga formájából akkor sem fordul ki, ha olyan karakterisztikus hatás éri, amilyen Berzsenyié tud lenni. A »fázékony lelkű magyart«, a niklai ég alatti mezei szorgalom estéjét képzelel maga elé Bárdosi Németh; a pillanatot, midőn a szent Poézis ballgat, s hideg a hold Nikla egén.” – hívja fel az olvasók figyelmét a kötet fülszövegében, feltételezhetően a szerkesztő, Bata Imre irodalomtörténész.

Költészetének somogyi vonatkozásait érzékelteti több e kötetébe is felvett verse. Erre az állításunkra rögtön két Berzsenyihez fűződő darab a tanú. Itt van mindjárt a *Niklai ősz*, amiben utal is a közös útra: mindketten Vasból érkeztek hazánk déli tájira.

*A mezei szorgalom földeidet járja,
közös erőben üdve van annak,
akinek szántad magad is erődét,
maga uraként vet s arat a jussán.*

*S a nép, az erős: borgony lelked,
engem is így biztat a búban,
bogy a szép szó megleli fészket
s lélek lesz majdan a társtalan ének.*

Másik verse, a *Berzsenyi estéje* című, a niklai remete évszázadokkal később megrajzolt portréja.

*Horátiusra gondolt,
versek aszú-ízére,
emlékei is így emelték
szebb tájak ege alá,
az ifjúság tájaira.*

*De itt az őszi köd már,
árnyak födik a házat
s a szív is árnyak alatt,
hallgat a szent Poézis,
hideg a hold Nikla egén.*

Somogyi szivárvány című szonettjét a kaposvári Róma-hegy dűlőben élt Rippl-Rónai József emlékének ajánlotta:

*S a vásznaidon nagy-piros meleg,
lángok lobognak: lepke-sárga-szín
ragyogásban a tündér Lazarin,
szép szín-karnevál: mályva-fellegek.*

*Somogyba Párizs így szökött be, te
ezt az új mintát úgy szótted ide,
Piatsek bácsi fogta ecseted.*

*Ady, Babits is hozzád csengetett
pokol-színekbe mártva arcukat,
amely mégis egy szebb mennyet mutat.*

Megidéződik a másik kitűnő festőművész is, Kunffy Lajos, a jobbára a somogytúri létet említő *Fény és árnyék* című szabadversben. A Szántódhoz kötődő Jankovich Ferenc költő és az ottani születésű irodalomtörténész, a Somogy folyóirat egykori főszerkesztője, Tüskés Tibor sem marad ki, egy-egy vers utal rájuk a kötet megérintett szereplői között.

A Magyar Múzsza kötetét az *Örök barátaim* című szonettel zárja, mintegy megadva e vállalkozás értelmét: „Nem éltek már, de él a művetek, / egy édes rím vagy forró pillanat / az élők közé újra visszaad / és úgy dobog a szívetek helyett.”

Bárdosi Németh János ugyan személyes valóságában „csak vendég” lehetett Somogyban (*Lellei nyár*), ám lelki-szellemi vonatkozásai szilárd gyökerekkel kötődtek ide is, akár a rajongásig szeretett Dunántúl egyéb tájaihoz és alakjaihoz.